

B. Sen G. B. Ş. E. N. H. N. H. N.
Sayın Başkan. Denizmen
Batı Avrupa Demokrasi ve
Barış Güçlerinin seçkin temsil-
cileri,
Değerli Meslektaşlarım,
Sayın Delegationer ve Konuklar,

Emekçi halkımız ve işçi
sınıfımızın zorlu bir savaşımın
eşiğinde olduğu bugünlerde, top-
lanan sempozyumumuza katıla-
rak halkımızın demokrasi, barış,
insan hakları ve özgürlükler sava-
şımına omuz veren Avrupalı
demokratlar, ilericiler,

askersel diktatörlüğün bas-
kı ve zulmüne karşı, yanyana
birlikte savaştığımız kavga ar-
kadaşlarım,

hepinizi ~~senden~~ örgü-
tüm BANK-SEN adına en içten
duygularla selâmlarım.

Değerli arkadaşlarım,
12 Eylül 1980 den bu yana
iki yıl geçmiştir. Bu iki yıl

işçi sınıfımız ve emekçi halkı⁽²⁾
mız için, bizim için engellerle,
zorluklarla, tehlikelerle dolu
iki yıl oldu.

Askersel cunta 12 Eylül 1980
de zorla erke el koyarken,
ileri sürdüğü ~~bu~~ ~~ya~~ birinci
gerekçe, terörü önlemektir. Oysa
cuntanın yaptığı terörün ~~varlığını~~
şeklini ve uygulayıcılarını de-
ğiştirmekten öteye geçmedi.
Dün "sokak terörü" vardı, bu-
gün "devlet terörü" var.

Dün karanlık köşelerden, fa-
şistler ve ajanlar, ilericile-
rin, demokratların üzerine
kurşun sıkıyordu, bugün
polis ve ordu işinde kurulan
özel timler, sokaklarda
insan avına çıkıyorlar.
Onbinlerce aydınlık kafa, zin-
danların karanlıklarına mah-
kum edildi.

İşkence ve eziyet günlük
oğan olaylar haline geldi.

~~Bu kadar terörü~~

Bugün sokak terörü durmuş ³ görünüyor. Daha doğru bir deyimle bir süre için durmuş görünüyor.

Çünkü ~~terörün~~ terörün nesnel kaynaklarına ve öznel odaklarına ~~kurulmamıştır~~ kurulmamıştır.

Cunta bir yandan, birkaç sivrisineği öldürerek sıtmayı ~~önlediğini~~ iddia ettiği bir orta oyunu halkımızın karşısında oynarken, diğer yandan terörün kaynaklarına değil, kurbanlarına saldırıyor.

Disk'i, Barış Derneğini, CHP'yi, TIP'i, TSIP'i ve TKP'yi yargılıyor.

Bataklık kurutulmamıştır, yalnızca bir süre için uykuya yatırılmıştır.

Cunta'nın erke el koyarken ⁴ ileri sürdüğü bir diğer gerekçe de, bozulan ekonomiyi düzeltmek idi.

~~Cuntanın~~

Uygulanan IMF patentli, Özal reçeteleri ise tam bir başarısızlığa uğramıştır.

Cuntanın düzelttiğini iddia ettiği ekonomi, bugün banker kapılarında şile dolduran vatalandıdır, 6,7 milyon işsizdir, 1963 düzeyinin altına düşen gerçek işçi ücretleridir ve işveren kuruluşlarının itiraf etmek zorunda kaldıkları gibi hiçbir zaman %50'nin altına düşürememiş enflasyondur. Cuntanın düzelttiğini iddia ettiği ekonomi, Yüce Divana göndermeye hazırlandığı kendi Maliye Bakanıdır.

Son olarak, askersel cunta, erke el koyarken, "demokrasiyi sağlam raylara oturtacağı"

iddia ve gerekçesine dayanmış⁵ tir.

Bu konuda son derece duyarlı olan Avrupa kamuoyuna karşı, "demokrasiye dönme" kuzu postuna bürünen cunta, Türkiye ve uluslararası kamuoyunun baskıları karşısında, 1982 yılı başında bir "demokrasi takvimi" açıklamak zorunda kalmıştır.

Bu takvim uyarınca, geçtiğimiz günlerde, mek adını taşıyan cunta tarafından son şekli verilen 1982 Anayasa taslağı kamuoyuna açıklanmıştır.

Demokrasi adına halkımıza sunulan yalnızca bir diktatörlük belgesi olmuştur.

1982 Anayasa taslağı, çıplak askersel diktatörlüğün altında varlığını aynen sürdüreceği ve sürekli kalacağı bir sivil giysiden başka bir şey değildir. Ancak okadar

acemi fersizler tarafından di⁶ kılmıştır ki, çıplak askersel diktatörlük üzerinde kapatabildiği yer, Adem'in incir yaprağını geçememiştir.

Sayın Başkan,

Değerli Arkadaşlarım,

1982 Anayasa taslağını iki temel çerçevede ele almak ve kısaca irdelemek istiyorum. Aslında bu iki çerçeve birbirinin işine geçmiştir ve birbirini tamamlar. Ancak inceleme yöntemi olarak ayırma diğimi belirtmekte yarar görüyorum.

Birinci çerçeve temel insan hak ve özgürlükleridir.

Taslak temel hak ve özgürlüklerin düzenlenmesinde çağdaş ve demokratik bir çizgiyi tutturaktan çok uzak kalmıştır.

Hak ve özgürlüğün kuralı,

sınırlamaların ise istisna ⁷ olacağı şeklindeki çağdaş yaklaşım terk edilmiş, hatta tepetaklak edilerek, hak ve özgürlükler istisna düzeyine indirgenmiştir.

Hak ve özgürlüklerin ancak yasayla ve yasayla da yapılsa özüne dokunulamayacak bir biçimde sınırlandırabileceğini içeren demokratik anlayış, taslakta terk edilmiştir.

Hak ve özgürlükler ~~canlı~~ olağanüstü durumlarda, cumhurbaşkanı tarafından ne'sen imzalanabilecek bir kararname ile askıya alınabilecek, hatta özü yok edilebilecektir. Üstelik taslak bu kararnameleri yargı denetiminin de dışına çıkarmıştır.

Hak ve özgürlükleri bir kişinin iki dudağı arasında, hernde denetimsiz bir biçimde bırakan bir anayasaya her an vermek

olan Klidir, ama herhalde ⁸ demokrasi diyebilmek olanaksızdır.

Taslakın 12, 13 ve 14. maddeleri temel hak ve özgürlüğün özüne dokunuyor. Esnek ve yürütmenin yorumuna açık sınırlamalarla hak ve özgürlüğü yok etmek her zaman olanaklıdır. Üstelik bu genel sınırlama nedenleri, daha sonraki maddelerde düzenlenen tüm temel haklar işinde geçerli kılınmıştır.

Sempozyumumuzda üzerinde yeterince durulduğuna göndüğüm için, maddelerin tektek irdelenmesine girmeyi gereksiz buluyorum. Bir örnek olarak sendikal haklar üzerinde ~~derinleşmek~~ ~~istiyorum~~ ve özelde bir ^{iki} noktada derinleşerek durmak istiyorum.

Sendikal hakların düzenlenmesinde taslakta görülen ilk çarpıklık işçi ve işveren sendikalarının

aynı işlevlere ~~göre~~ sahip ⁹ olduklarını varsayan, bunları aynı kefeye koyan anlayıştır.

Taslak bu anlayışın yanında grev hakkına koyduğu geniş sınırlamalara ve özgür toplu pazarlık sistemi yerine bir nevi zorunlu tahkim, düzenini koymasla, ~~ve~~ kendisine "işverenler Anayasası" sıfatının takılması ^{haklı} gösteren bir nitelik kazanıyor. Aslında taslak-
taki sendikal hakların düzenleniş biçimi de, işveren örgütlerinin program ve genel kurul kararlarından aynen devşirilmiştir.

Cuntanın sendikal haklarda yaptığı değişiklikler ve Türk iş başlarına vermiş görüldüğü kimi ödünler ise, ^{değiştirecek} ~~öz~~ düzeyde değildir. Kaldığı ilerde çıkarılacak olan sendikal yasalara aynı ya da benzeri maddelerin konulmayacağına bir güvencesi de yoktur.

52. maddede düzenlenen siya ¹⁰ set yaşağı üzerinde özel olarak durmak istiyorum.

52. madde; sendikaların siyasal amaç güdemeyeceklerini, siyasi faaliyetlerde bulunamayacaklarını, siyasi partilerden destek göremeyeceklerini ve onlara destek olamayacaklarını, derneklerle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve vakıflarla ~~birlikte~~ ortak hareket edemeyeceklerini hükme bağlıyor.

Ancak siyasetten, siyasi amaçtan ne anlamak gerektiği konusunda ne bu maddede, ne de diğer maddelerde bir aşıklık yok.

Kuşkusuz sendikaların erki hedeflemesi yani dar anlamda siyaset, sendikaların amaçlarına yabancıdır. Bu başlıca ~~amaç~~ amacları bu olan siyasal partilerin görevidir. Ancak bunun dışında siyasal ile ekonomiyi ~~ayrı~~ kesin çizgilerle birbirinden ayırmak olanağı da yoktur. Kaldığı sendikaları çok da ekonomik kalıplar işine

hapsetmek, altında Türkiye'nin (11) de imzası bulunan ILO sözleşmelerine de aykırıdır.

Bu madde çerçevesinde yarın bir sendika liderinin, "bölgemizde ve dünyada kalıcı ve sürekli bir barıştan yanayız" diyebilmesi olanaklı mıdır?

Bu madde, ABD çevik kuvvetlerinin asıl adıyla "acil müdahale birliğinin" ülkemize yerleştirilmesi hazırlıklarının yapıldığı, Doğu ve Orta Anadolu'da hava alanlarının pistlerinin genişletildiği, depo ve hangarların inşa edildiği gerçeği ile birlikte ele alınırsa, cuntanın Barış Derneğini yarılması daha ~~çok~~ ve kapatmaya hazırlanması daha iyi anlaşılır. Cuntanın diğer barış için savaşım verecek bir derneğe, sendikaların, ~~si~~ derneklerin hatta siyasal partilerin barıştan söz etmesine bile tahammülü yoktur.

Tas'ikte, bugün sayıları 1,5 (12) milyonu bulan devlet memurları ve öğretmenlerin sendikal haklarından bahis bile yoktur. Bu büyük yığın siyasal iktidarlara insafına terk edilmiştir. 1961 Anayasasında yer alan, memurların eksikte olsa sendikal hakları, 1971 değişiklikleri ile bundanmış, 1982 taslağında da sözü bile edilmemiştir.

Bu tekellerin ve cuntanın, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi yığınlara genel bakış açısıdır.

Sessiz ve örgütsüz, verilene yetinmek zorunda kalacak yığınlar, amaçlanan budur.

Değerli Arkadaşlarım,
~~Plan~~ Ele alacağım ikinci çerçeve ise, ~~devlet~~ devlet yapısı ve politik sistemidir.

Taslakta ilk göze çarpan devlet yapısının sorumsuz bir Cumhurbaşkanı eksenine

oturtulduğudur. Sorun ise ama⁽¹³⁾ parlamenter sistemle bağdaşmayacak düzeyde geniş ve olağanüstü yetkiler taşıyan bir Cumhurbaşkanı. Adeta 14. Kuvvetin "Devlet benim" özdeyişini anımsatan bir Cumhurbaşkanı. Boylesine geniş yetkilerle donatılmış bir devlet başkanı, parlamenter bir diktatörlük için çok uygun bir temel oluşturur. Diğer generallerin yer alacağı "Cumhurbaşkanlığı Konseyi" ile birlikte ele alınırsa hukuksal yapı bütünlük kazanır.

Aslında amaçlanan da tam budur.

Kuvvetler ayrılığına gelince, yürütmeye özellikle Cumhurbaşkanıya tanınan yetkilerle denge yasama aleyhine bozulmuştur. Cumhurbaşkanı'nın tek başına yürütme ko-yabileceği kararname, Başbakanı meclis dışından da-

ğatay bilmesi, azledebilmesi, ⁽¹⁴⁾ meclisi feshedebilmesi ~~bu yetki-~~ dengeyi bozan unsurlardır. Bu cuntanın ulusal iradeye ve halka olan güvensizliğinin aşık bir göstergesidir.

Yargı denetimi ise iyice budanmıştır. Bericiliğin geçmiş yıllarda Anayasa Mahkemesine ve Danıştay'a karşı yürüttüğü olumsuz propaganda meyvelerini vermiş, her iki yüksek mahkemenin yetkileri ~~iyi~~ kuşa çevrilmiştir. Bu koşullarda Hukuk Devleti kavramından bahsedebilmenin olanaklı kalmamıştır.

Cuntanın Anayasa taslağı ile birlikte ilan ettiği geçici maddeler ve 71 sayılı bildiri bu anti-demokratik tablonun tamamlayıcısı olmuşlardır.

Değerli Arkadaşlar,

Sayın Başkan,

Askersel cunta bu anti-demokratik

ve gerici taslağı bast ve (15)
zorbalıkla halk oylamasından
geçirmeyi amaçlıyor. Cunta başı-
nın TV de, Radyoda ve kmeydan-
larda halkımızı tehdit etmesi,
göz dağı vermeye kalkması bu-
nun işidir.

Ancak ~~her~~ en ağır baskı kaşul-
larına karşın halkımız direni-
yor. ~~15~~ Yiğit Diyarbakırlı
ların General Evren'e ~~karşılığı~~
~~karşılığına~~ yönelttikleri
anlamli tepki, bunun parlak
bir örneğini oluşturuyor.

Cuntaya karşı tüm güçlerin bir-
leşmesi ve ortak savaşımlı cun-
tanın alaşağı edilmesi için
en büyük silahımızdır.

Bu sempozyumun bu alanda
atılmış önemli bir adım ol-
duğunu ~~özellikle~~ özellikle vur-
gulamak istiyorum.

Sayın Başkan,
Değerli Arkadaşlar,
Hepinizi saygılarımla selamlar,
sempozyum çalışmalarımızda ba-
zarılar dilerim.